

KLIIMAMINISTEERIUM

MTÜ Keskkonnasõbralik Lügänuše
ksvirumaa@gmail.com

Teie 21.09.2026

Meie 05.10.2026 nr 7-15/26/1731-18

Vastus taotlusele seoses kaitsetööstuspargi riigi
eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise
hindamisega

Austatud MTÜ Keskkonnasõbralik Lügänuše esindaja

Esitasite Kliimaministeeriumile täiendava pöördumise seoses kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamisega (KSH). Taotlete järelevalvemenetluse algatamist kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu KSH I etapi õiguspärasuse kohta ning ühtlasi esitasite selgitustaotluse ja teabenõude. Teie teabenõudele on vastatud 24.09.2026 e-kirjaga.

Teie taotluses tõstatatud järelevalvemenetluse algatamise küsimusele oleme vastanud 17.09.2026 kirjaga nr 7-15/26/1731-14, milles selgitasime, et õigusaktides ei ole ette nähtud Kliimaministeeriumi poolt läbiviidavat eraldiseisvat järelevalvemenetlust KSH aruande üle. Samuti selgitati Kliimaministeeriumi rolli ja pädevust kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ning selle KSH menetluses ja anti hinnang KSH I etapi aruande nõuetele vastavusele. Seetõttu ei korrata käesolevas kirjas järelevalvemenetluse osa kohta varem antud selgitusi. Alljärgnevalt vastame Teie kirjas esitatud selgitustaotluse punktidele 1–4.

1. Alternatiivide hindamine KSH I etapis

Palute selgitada, miks mitme eelvalikuala samaaegne kasutamine ei ole eraldi alternatiiv.

KSH I etapi eesmärk oli anda teavet riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemiseks. Aruandes käsitleti ja võrreldi eelvalikualasid (viit ala) ühtsete kriteeriumide alusel ning iga ala puhul hinnati kavandatava tegevusega kaasneda võivaid mõjusid. Selgitame, et KSH-s käsitleti eelvalikualasid võimalike ruumiliste asukohaalternatiividena, kuid neid ei käsitletud tingimata üksteist välistavate lahendustena. Rohkem kui ühe ala kasutamise võimalus oli ette nähtud juba riigi eriplaneeringu lähteseisukohtades ja KSH programmis. Kõigi eelvalikualade puhul hinnati, kas ja millistel tingimustel on neil võimalik planeeringu eesmärgile vastavat tegevust ellu viia. Eelvalikualade kombineerimine ei loo uusi asukohaalternatiive, vaid see tähendab, et juba hinnatud alasid võidakse kasutusele võtta koos või eri etappides.

I etapi aruande koostamise ajal ei olnud veel teada planeeringualale asuvad konkreetsed ettevõtted, nende täpsed tootmisprotsessid ega ettevõtete jaotus eelvalikualade vahel. Samuti ei olnud lõplikult otsustatud, mitu ala ja millises järjekorras kasutusele võetakse. Hindamisel lähtuti kavandatavate tegevuste üldisest iseloomust ja hinnangulistest parameetritest, sealhulgas laskemoona, lahingumoon, lõhkematerjali ja lõhkeaine tootmisest, ladustamisest ja katsetamisest ning arvestati vähemalt viie ettevõtte tegevusega. Ettevõtete täpne arv ja tegevused pidid selguma edasise valikpakkumise ja projekteerimise käigus. Seetõttu ei olnud võimalik ega vajalik moodustada alternatiive kõigist eelvalikualade võimalikest kombinatsioonidest. Iga eelvalikuala puhul hinnati, kas ja millistel tingimustel on sellel võimalik planeeringu eesmärgile vastavat tegevust ellu viia.

Lisaks, eelvalikualad paiknevad eri piirkondades ning sellised mõjud nagu müra, vibratsioon, õhusaaste, mõju veekeskkonnale ja elustikule on valdavalt asukohapõhised. Nende mõjualad üldjuhul eri eelvalikualade vahel ei kattunud, mistõttu ei teki üksnes alade samaaegse kasutamise tõttu uut ruumilist koosmõju, mis eeldaks eraldi uue alternatiivi hindamist.

See ei tähenda siiski, et mitme ala kasutamisega seotud kumulatiivsed mõjud võiks jätta edaspidi tähelepanuta. Kui ettevõtete, tegevuste ja nende aladevahelise jaotuse täpsustumisel selgub, et tegevuse kogumaht, liiklusköormus, heide, ressursikasutus või muu mõju ületab I etapi KSH-s hinnatud eeldusi või tekib seni hindamata kumulatiivne mõju, tuleb seda hinnata edasises planeerimis-, projekteerimis- või tegevusloa menetluses ning vajaduse korral korraldada täiendav keskkonnamõju hindamine. Märkime, et I etapi aruannet on juba täiendatud Aidu ja Piirsalu eelvalikualade osas. Samas ei ole täiendavates KSH materjalides tehtud enam „eelvalikut Piirsalu ja Aidu vahel“, nagu Teie kirjas viidatud, vaid valik oli tehtud juba põhjaruandes, kus mõlemad, nii Piirsalu kui Aidu hinnati põhimõtteliselt sobivaks (vt põhjaruande ptk 7.1.3 „Eelistatud asukohtade valiku otsus“). Viimati avalikustatud materjalides seega enam ei tehtud valikut, vaid vajalikke täpsustusi planeeringulahenduses ja mõjuhindamises.

2. Kumulatiivsete mõjude hindamine KSH I etapis

Palute selgitada, miks KSH I etapis ei ole hinnatud kumulatiivseid mõjusid kõigi keskkonnakomponentide lõikes.

KSH aruande metoodikaosas (ptk 5) on märgitud, et mõjude hindamisel arvestati läbivalt ka mõjude omavahelisi seoseid, sh koosmõju ja kumulatiivset mõju teiste piirkonnas asuvate ning kavandatud tegevustega. Sellist koosmõju ja kumulatiivset mõju on asjakohasel juhul mõjude hinnangus läbivalt kirjeldatud (sealhulgas rohevõrgustiku, loomastiku, kogukondade ja müra puhul). Aruanne käsitleb näiteks iga eelvalikuala puhul eraldi kumulatiivset müra ja määrab vajaduse korral meetmed kohalike müraallikatega koosmõju vältimiseks.

Selgitame, et Euroopa Liidu (EL) õigusest tuleneb kohustus hinnata planeeringu elluviimisega kaasnevat tõenäoliselt olulist kumulatiivset mõju. Sellest ei tulene siiski nõuet esitada iga keskkonnakomponendi kohta eraldiseisev kumulatiivse mõju analüüs sõltumata sellest, kas vastava mõju kuhjumine on konkreetsel juhul võimalik. Koosmõju ja kumulatiivse mõju täpsem hindamine on vajalik eelkõige siis, kui eri tegevused mõjutavad sama keskkonnaelementi, nende mõjualad kattuvad või mõjud võivad ajas või ruumis kuhjuda. Kui tegevused paiknevad üksteisest kaugel, mõjutavad erinevaid keskkonnaelemente või nende lokaalsed mõjualad ei kattunud, ei teki üksnes tegevuste samaaegsusest kumulatiivset mõju. Kõigi keskkonnakomponentide kohta ei koostatud aruandes eraldi kumulatiivse mõju hinnangut, sest eelvalikualad paiknevad eri piirkondades ning näiteks müra, vibratsiooni, õhusaaste, pinna- ja põhjavee ning elustiku mõjud on valdavalt lokaalsed. Nende mõjualad eri eelvalikualade vahel üldjuhul ei kattunud.

Hindamise täpsusastet mõjutas ka asjaolu, et KSH I etapi aruande koostamise ajal ei olnud teada konkreetsed ettevõtted, nende jaotus eelvalikualade vahel, täpsed tootmisprotsessid ega see, mitu

ala võetakse samaaegselt kasutusele. Strateegilisel tasandil hinnati seetõttu kavandatavate tegevuste üldist iseloomu ja teadaolevaid hinnangulisi parameetreid ning määrati tingimused olulise ebasoodsa mõju vältimiseks. Mõju täpsem hindamine tuleb vajaduse korral teha tegevuste täpsustumisel tegevuslubade menetlustes.

Mitme ala võimalikku kasutamist ei jäetud seega hindamisest välja, kuid kumulatiivset mõju käsitleti üksikasjalikumalt nendes mõjuvaldkondades, kus selle tekkimine oli olemasoleva teabe põhjal põhjendatult võimalik.

3. Alternatiivide sisuline võrdlus ja vastavus KeHJS § 40 nõuetele

Palute selgitada, kuidas Kliimaministeerium jõudis järeldusele, et alternatiivide käsitus vastab KeHJS § 40 nõuetele.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 40 lõike 4 punkti 3 järgi peab KSH aruanne kirjeldama planeeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnevat olulist keskkonnamõju ja käsitlema alternatiivseid arengustsenaariume. Kliimaministeerium hindas alternatiivide käsitlust KSH aruande kui terviku, mitte üksnes koondtabeli põhjal. Mõjude hindamise meetodi valib ekspert ning koondtabel aitab mõjusid esitada lühidalt ja ülevaatliselt.

Aruandes on kõiki eelvalikualasid hinnatud samade mõjuvaldkondade ja kriteeriumide järgi. Samuti on välja toodud alade erinevused, piirangud, võimalikud olulised mõjud ja leevendusmeetmed. Koondtabel võtab aruande peatükis 6 esitatud analüüsi kokku ning asukohavalikut põhjendatakse peatükis 7.1. Seega on aruandes olemas nii alternatiivide sisuline võrdlus kui ka nende elluviidavuse käsitus.

Mitme ala võimalik kasutamine ei ole automaatselt eraldi alternatiiv, sest sellega ei lisandu uut asukohta. Kui mitme ala samaaegne kasutamine võib siiski põhjustada täiendavaid koos- või kumulatiivseid mõjusid, tuleb neid hinnata koosmõju käsitluses ning vajaduse korral hindamist edasistes menetlusetappides täiendada (vt ka vastus punktis 1).

Kuna planeeringu eesmärk on kaitsetööstuspargile sobivaima asukoha valimine, ei ole tegevuse elluviimata jätmine (ehk nullalternatiiv) planeeringu eesmärki täitev asukohaalternatiiv ning seda ei pea käsitlema eelvalikualadega samas mahus. Ebarealistlike ja planeeringu eesmärgile mitte vastavate alternatiivide põhjalik hindamine ei vasta KSH metoodilistele alustele ega ka parimale praktikale.

KeHJS-i järgi tuleb KSH programmist lähtudes käsitleda muuhulgas „tõenäolist arengut juhul, kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida“ ning seda „mõjutatava keskkonna kirjelduse“ kontekstis. KSH programm ei toonud välja „tõenäolisi arenguid“ juhul, kui planeeringut ellu ei viida, seega pole aruandes sellele ka eraldi peatükina tähelepanu pööratud. Küll aga on seda „tõenäolist arengut“ vastavalt nõuetele arvesse võetud ning asjakohastel juhtudel aruandes ka läbivalt vajadusel käsitletud keskkonnakirjelduste ja mõjuhindamise käigus (nt Pärnu 1 alal rohevõrgustiku teema; Piirsalu alal Metsise teema; põhja- ja pinnavee hinnangutes arvestatud läbivalt – st et kuhu suunas tingimused ka ilma planeeringuta arenemas on).

Asjaolu, et aruandes ei kasutata mõistet „nullalternatiiv“, ei tähenda see, et aruanne ei vasta KeHJS § 40 lõike 4 punkti 3 nõuetele, kui olemasoleva olukorra ja selle tõenäolise arengu kirjeldus annab mõju hindamiseks piisava võrdlusaluse.

4. Euroopa Liidu õiguse sisuliste nõuete kohaldamine

Palute selgitada, kuidas Kliimaministeerium tagab, et KSH I etapi hindamine vastab Euroopa Liidu õiguse sisulistele nõuetele, mitte ainult Eesti seaduse miinimumnõuetele.

EL õiguse ülimuslikkuse põhimõte tähendab, et vastuolu korral tuleb tagada EL õiguse tõhus kohaldamine. Käesoleval juhul ei ole tuvastatud vastuolu direktiivi 2001/42/EÜ (KSH direktiiv) ja Eesti õiguse vahel. Direktiivi nõuded on Eesti õigusesse üle võetud eelkõige KeHJS-i ja PlanS-i sätetega ning neid sätteid tuleb kohaldada direktiivi eesmärgi arvestades.

Direktiiv ei nõua kõigi teoreetiliselt võimalike alternatiivide hindamist. Hinnata tuleb mõistlikke alternatiive, arvestades planeeringu eesmärki ja geograafilist ulatust. KSH aruandes võrreldi viit eelvalikuala keskkonna-, sotsiaal-majanduslike, tehniliste ja muude asjakohaste kriteeriumide alusel, kirjeldati nende keskkonnatingimusi, olulisi mõjusid, piiranguid ja leevendusmeetmeid ning põhjendati alade eelistamist ja välistamist. Mitme ala võimalik kasutamine ei ole eraldi alternatiiv, kuid selle võimalikku koosmõju tuleb hinnata juhul, kui alade samaaegne kasutamine võib põhjustada täiendavat olulist mõju. Samuti näeb aruanne ette, et tegevuse täpsustumisel hinnatakse järgmistes planeerimis- ja loamenetlustes mõjusid vajaduse korral detailsemalt. Kliimaministeeriumi hinnangul tagab selline käsitlus direktiivi eesmärgi – keskkonnakaalutluste loimimise planeeringu koostamisse enne kehtestamise otsuse tegemist.

Arvestades eelnevaid vastuseid, ei anna selgitustaotluses esitatud asjaolud kokkuvõttes alust muuta Kliimaministeeriumi 17.09.2026 kirjas nr 7-15/26/1731-14 esitatud seisukohta, et kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu KSH I etapi aruanne vastab asukoha eelvaliku etapis kohaldatavatele nõuetele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Antti Tooming

elurikkuse ja keskkonnakaitse asekancler

Koopia: Kaitseministeerium

Ülle Luiks, 623 1220

ulle.luiks@kliimaministeerium.ee